

Bóh – žórto lubosće

W tym wobsteji lubosć: nic, zo smy my Boha lubowali, ale zo je wón nas lubował a pósłał swjeho Syna k zjednanju za naše hrěchi. Wy lubi, jeli je nas Bóh tak lubował, mamy so tež mjez sobu lubować. Nichtó njeje nihdy Boha widzał. Hdyž so my mjez sobu lubujemy, wostanje Bóh we nas, a jeho lubosć je dospołna we nas.

1. list Jana 4,10–12

Kóždy čłowjek na zemi trjeba lubosć, kóždy pyta za lubosću. W telewiziji a w kinach su lubosćinske filmy hač do džensnišeho woblubowane. Wo lubosći so spěwa w pěsnjach a šlagrach. Wšitcy ludžo ju trjebaja, dokelž je zakład dobrego žiwjenja.

Zwotkel pochadza lubosć? Wuchadza wona z připadnych konstelacijow stwórby? Bjezdweła ma čłowjestwo wěsty potencial přirodneje lubosće w sebi, kaž to na příklad widžimy w swójbnym žiwjenju. Tola čłowjeske žiwjenje znaje tež hidu a złość, kaž to tež nazhonimy we wšědnym žiwjenju a w politiskim swěće. Lubosć je we nas, ale tež wjele negatiwneje energije. Čłowjek njeje njewinowate stworjenje, kotrež přeco to dobre chce. Ručež ma čłowjek móc, hrozy strach, zo ju znjewužiwa.

Biblija praji, zo přińdže lubosć z njebjes na zemju. Wona njewurošće ze zemskich strukturow abo z genetiskich dispozicijow čłowjestwa. Bóh je žórto wšěje lubosće. My jeho njewidžimy a nimamy žanu mócnošć, jeho na zemi ze swojimi wědomostnymi metodami zapřijeć. Ale tola je wón lubosć. Zwotkel to wěmy?

Za prašenje wo lubosći je žiwjenje, předowanje a skutkowanje Jezusa, jeho smjerc a wožiwjenje

centralne. W Jezusu spóznajemy Božu lubosć, dokelž je wón lubosć předował, ju ze swojimi skutkami zwoprawdžił a so jeje dla woprował na křižu. Bóh je „pósłał swjeho Syna k zjednanju za naše hrěchi“. Wodawaca lubosć, za kotruž je so Chrystus woprował, pomjeńši škódný potencial našich negatiwnych energijow.

Z Božeje lubosće ma wurošć naša lu-

bosć. „Jeli je nas Bóh tak lubował, mamy so tež mjez sobu lubować.“ Za přěnich křesćanow běše přenje a rozsudne městno lubosće křesćanska wosada. Cyrkej bě so na geografiskim zakładze organizowała, potajkim tak, zo słušachu wšitcy ludžo wěsteho teritorija do jedneje wosady. To běchu chudži a bohaći, strowi a chori, swobodni a njewólnicy, žony a mužojo. Kaž

džensa běchu tež tehdy wšelacy ludžo w cyrkwi. Jako cyrkej njejsmy towarstwo jenak myslacych abo towarstwo samsneho socialneho stawa. Jan napominaše wěriwych w swjich wosadach, zo bychu so mjez sobu lubowali. Lubosć pokaža so w přiwzaću blišeho. Slušamy hromadže, we wšitkej wšelakorosci.

Lubosć pak njewobmjezuje so na wosadu, wona ma postajowac naše cyłe žiwjenje. Swójba, wosada, naš serbski lud a towaršnosć – tón mały wobłuk, w kotrymž smy žiwi, je městno, hdžež mamy Božu lubosć dale dać. Mój bliši, kotrehož mam lubować, je tón, kiž je žiwy blisko mje.

Što mamy konkretnje činić, zo bychmy wotpowědowali wulkemu narokej křesćanskeje lubosće? Skutki lubosće su wšak jara wšelakore a njedaja so jednorje za wšě časy postajić. Napřećo džěćom mamy być konsekwentni a zdobom dobroćiwi. Mamy być zwólniwi k wodawanju a pytać za kompromisami. Mamy pytać rozmołwu a wujednanje. Mamy pytać za Bohom a přiwzac jeho wodawanje, zo bychmy přewinyli swoje negatiwne energije. Můžeme pytać za dobrymi příkladami za swoje skutkowanje. To wšo njeje wjele, ale je tola nimoměrje skutkowne a prawe.

Boža lubosć ma nas wjesć k praktiskej lubosći we wosadže, w swójbje a wšudžom hdžež smy. Prošmy Boha wo tutu lubosć. **Jan Malink**

Parament za klětku w Barće

Foto: Trudla Malinkowa

Po puću z přecelku

Lube džěci, zašly měsac běch zaso raz z mojej přecelku Terezu po puću. Lečachmoj do Albansekeje. Je to kraj, kiž leži na juhowuchodže Europy, na balkanskej połkupje. Tuta jězba bě poľna jónkrótnych dožiwjenjow a wo jednym wosebitym chcu wam džensa powědać.

Na štwórtym dnju naju jězby běchmoj w Berat. Tute stare, šikwane městačko mjenuje so tež dla twarskeje wosebitosće „město tysac woknow“. Tam da nam naju albanski hospodar zajimawe doporučenje za pućowanje. Dojědžechmoj sej do wjeski Bogowě, zo bychmoj tam k wodopadej a wokoło hory Bogowě nóżkwoľoj. Jězba z awtom do wjeski bě hižo putaca, wšako bě poľna zadžewkow. Přeco zaso dyrbjachmoj so wulkim džeram na dróze, kruwam, psam a kozam wuwinyć.

Po tym zo běchmoj awto na parkowanišću wotstajajoj, pućowachmoj poľ hodžiny

po dróze a lěsnej šćežce k wodopadej. Tón bě hobersce wysoki, mócný a krasny. Spadowaca woda měješe tirkisowu barbu a mócnje šumješe. Chwilku so nad rjanym napohladom wokřewjachmoj. Potom pućowachmoj dale na horu.

Pućowanje bě napinace, dokelž bě puć jara nahły. Nadobo dyrbjachmoj stejo wostać. Šćežka njebě wjace spóznać. Što nětko, wšako njeběchmoj hišće na wjeršku? Nadobo wuhladachmoj kózlace rymple. Myslachmoj sej, hdžež sukozy, tam je tež pastyrka šćežka na horu. Tak tež bě! Poľnej dowěry podachmoj so po wuskej šćežce horje. Při tym dyrbjachmoj tež přez kerki ťazyć a so přez hustý lěs předrěć. Po chwilece wuhladachmoj zaso prawy pućowanski puć. Tutón šmjat wotmě so wjacore razy. Poslednje kročeľe žadachu sej wjele energije. Ale prócowanje so wuplać: Na wjeršku hory skićeše so namaj krasny wuhlad po albanskich horinach. Wšo napinanje bě w tutym wokomiku zabyte.

Derje, zo mějach dobru přecelku. Z njej hromadže sym hižo wšelake njeprějijomne

Maria Wirtheč (nalěwo) z přecelku Terezu při wodopadže na pućowanju po horinach Albansekeje

Foto: prywatne

situacije zmištrowała a rjane dožiwjenja měľa. Přegu tež wam tajkich dobrych přecelow.
Waša Maria Wirtheč

73. serbski ewangelski cyrkwinski džen 15. a 16. junija 2019 w Budyšinje

„Wjeselće so“

Sobotu, 15. junija

- 14.00 hodž. zahajenje w cyrkwi
- 15.00 hodž. přednošk sakskeho krajneho biskopa dr. Carstena Rentzinga: „Lud a domizna w swětłe biblije“, paralelnje program za džěci z Florianom
- 17.00 hodž. wosadny swjedžen na farskej zahrodže ze skupinu Podka z Drježdžan

Njedzelu, 16. junija

- 10.00 hodž. swjedženske kemše z Božim wotkazanjom, předuje fararka Jadwiga Malinkowa ze Slepoho, zdobom kemše za džěci
- 12.00 hodž. wobjed a připoldniša přestawka z ludowymi spěwami a wšelakimi přinoškami na farskej zahrodže
- 14.30 hodž. oratorij „Podlěčo“ w cyrkwi z chórom Serbskeho gymnazija, ze solistami a z orchestrom Serbskeho ludowego ansambla pod cyłkownym nawodom cyrkwinohudžbneho direktora Friedemanna Böhme
- 16.00 hodž. zakónčenje

*Wšitkich Serbow wutrobnje na cyrkwinski džen přepróšujemy.
Serbski rozhlós MDR (UKW 100,4) kemše live wusyla.*

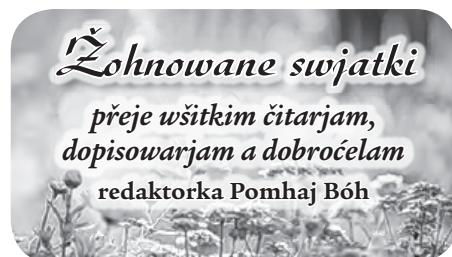
Serbski domizniski džen

Njedzelu, 23. junija, swjeći Wojerowski region swój serbski domizniski džen. Wojerowski serbski džěľowy kruh je jón organizował z wosadneje radu Wulkozdzarowskeje wosady a tamnišim Krabatowym towarstwom. Dwurěčne kemše započinjaja so w 10.00 hodž. Po swjedženskim čahu a po wobjedže steji spěwanje ludowych spěwow na dnjowym porjedže kaž tež předstajenje wšelakich towarstwow z regiona. Swjedžen zakónči so w 16.00 hodž. na Krabatowym nowym wudworje z tradicionalnej balonowej akciju.

Spěwny a čitanski wječork

Bukečanska Bjesada přepróšuje wutrobnje štwórtk, 27. junija, na spěwny a čitanski wječork na hajnkownju we Wuježku pod Čornobohom pola Lorencac. Nimo zhromadneho spěwanja čitataj Měrana Cušcy na a Robert Lorenc serbske a němske teksty Kita Lorenca. Započatk je we 18.00 hodž. Wšitcy zajimcy a wězo tež hosćo, kotřiž njejsu čłonojo Bjesady, su lubje witani.

Bukečanska Bjesada

Jutrowne spěwanje we Wuježku pod Čornobohom

Lětsa jutrowničku rano w šesćich běše hižo swěty dzeń a temperatura přijomna, hdyž so we Wuježku pod Čornobohom Dejkec/Pawlikec dwór z ludźimi pjelnješe. Na tutym ćichim ranju ze zдалoka slyšanim zwonjenjom běchu nimale štyrcećo z Bukečanskeje a wokolnych wosadow přišli, zo bychy nałožk jutrowneho spěwanja hajili. Znate jutrowne kěrluš a spěwy spěwachu so serbsce a němsce, jutrowna stawizna po Marku čitaše so serbsce.

Rozjimajo bibliski tekst najprjedy serbsce wza sej wosadny farar Thomas Haenchen kónc němskeje bajki „Złoty kluč“ k pomocy, hdžež so praji: „Tak hólc kluč jónu zwjertny a nětk mamy čakać, doniž wón njeje cyle wotamknył a wěko woćinił. Potom zhonimy, kajke dźiwapołne wěcy w kašćiku leža.“ Za čłowjekow čežko zrozumliwa jutrowna powěsć móže so z kóncom bajki přirunajo wopisać, jako by so nam ze zrowastaćom Jezom Chrysta Bože kralstwo wotamknyło, ale kluč njeje hišće cyle wobwjertnjeny. K temu hodža so słowa Pawoła: „Přetož my drje smy wumóženi, ale w na-

Jutrowni spěwarjo lětsa jutrowničku rano we Wuježku

Foto: Tereza Krygarjec

dźiji.“ Po serbskej modlitwje kaž tež serbskim a němskim zohnowanju spěwaše so kaž kóždě lětu na kóncu „Hdže su mi banty čerwjene“. Horcy kofej a hišće ćopće

čerstwe jutrowne ćały – Krygarjec swójbje budž džak – sej wšitcy rady stóžec dachu prjedy hač so zaso na dompuć podachu.

Arnd Zoba

Z wutrobu hladać – moje serbske jutry 2019

W tutym lěće čakach na jutry z wosebitym wjeselom. We wutrobje klinčachu mi štučki spěwa wo čerwjonych, módrych a běłych bantach, wo pyšnym koniku, wo radostnje poskakowacym slónčku, wo dźěćoch, kiž na zelenym brjóžku pisane ječka kuleja, a wo rjanych chorhojach k swjedženju dobyća. Při sebi dyrbjach so smějkotać dla mojeho přeća, činić runja dźěćom. Z tróšku napinanjom sym widzał slónčko při schadženju tři króc zaskočić, znajmjeńša kusk.

Rano w pječich započach swoje pućowanje z kolesom do Wuježka k jutrownemu spěwanju. Bóle romantisce njemóže so jutrownička započinać. Na nyšporje čitach přeni króc scenje po serbsku. Prjedy je dyrbjalo we wjele wsach na ranje wot Budyšina tak być. Ćała a horcy kofej mi zrědka hdy lěpje zesłóždeštej.

Na swjedźenskeje bohoslužbje w Lubiju spěwach z kantorstwom. Tež tónkróc wužiwaše so keluch z napismom „Wot Serbow za Serbow Lubijskeje wosady“. Dźiwam přeco na tute nadrobnosće. Kusk nutrkowneho wjesela wšak je pódla, hdyž ludžo, kiž chcedža mi serbsčinu w cyrkwi zakazać, tutón serbski keluch wužiwaja.

Přeprošenje na wobjed z křižerjemi w Pančicach-Kukowje bě za mnje kaž přeprošenje na awdiencu pola bamža. Koleso w багаžniku sej z awtom tam dojdědech a dožiwich křižerjow, gospodarja a přećela swójbje, při poslednich přihotach. Konjej běštej krasnje pyšenej a křižerjej swjatoč-

nje zwoblěkanaj. Bě hnujace, z kajkej nutnosću so křižerjo při kapałce za bróžnju modlachu, prjedy hač so ćahej do klóštra přizamknjachu. A při wuzni modlachu so z nimi a za nich. Z procesiona wuprudžeše móc, křescansku wěru wozjewić swětej. Hordosć jěcharjow ze zelenym, slěbornym abo zlotym wěńčkom bě na wobličach widžeć, ale tež žarowanje jěcharjow z čornej sekle na wopuši konja.

Po poslednim křižerju započa so ćahanje ludow. Mnozy podachu so na puć k dalším procesionam. W Rablicach dožiwich nyšpor křižerjow před nawrótom do Kulo-

Nawrót křižerja jutrowničku nawječor

Foto: Jadwiga Kaulfürstowa

wa. Cyrkej bě přezcytlnje čorna wot mužů w suknjach.

We Worklecach běch prošeny na kofej. Za blidom sedžachu mandželske, kotrymž rěčeše hordosć na swójich sobujěchacych mužů z wobliča. Wjele dźěćić skakaše po zahrodže. A potom přijěchaštaj nan a wuj dwulětneho hólička na sylnymaj konjomaj. „Haleluja haleluja“, móžeše dwulětny tež hižo sobu spěwać. A za mnje běše jónu něšto cyle druhe, reportera a wukrajneho korespondenta jako křižerja dožiwić.

Na pózdnim popođnju nawróćichu so Klóšterscy zaso dom. Klóšterski dwór bě poľny přihladowarjow. Běše telko křižerjow, zo započatk a kónc procesiona do so přendžeštej. Abatisa požohnowa chorhoje a jěcharjow. Slědowaše nutrna modlitwa. Kaž běchu so připóđnju do ćaha zarjadowali, tak wróćichu so křižerjo zaso do statkow. Nic pak bjez džakneje modlitwy při kapałce za bróžnju. Wjetše dźěćić hižo njesćerpnje čakachu. Smědžachu – někotři po dwěmaj na konju – posledni kónčk domoj jěchać. Radosć so swěćeše z jich wobličow a zbožo z přepočenyh mjezwočow křižerjow.

„Hdže su mi banty čerwjene na swjedźen wjesoľy? Hdže sy, mój pyšny koniko? Hdže je mi woda jutrowna ze žórta čerstweho? Hdže su mi ječka pisane? Hdže su mi rjane chorhoje na swjedźen dobyća?“ Ja wěm – w mojej wutrobje!

Friedhard Krawc

Prěnja čišćana hornjoserbska kniha so nawróćila

Serbska centralna biblioteka Lutherowy katechizm Wjaclawa Warichiusa z lěta 1597 kupila

1564 narodži so w Hrodzišću Wjaclaw Warichius jako syn tamnišeho šosarja. Wón chodžeše na Budyski gymnazij a studowaše po tym we Wittenbergu teologiju. Z lěta 1589 bě wón farar w Hodžiju, štož bě tehdom wuznamna wasada w serbskej Hornjej Łužicy z łaćonskej šulu, w kotrejž so serbske džěci na pozdžiši studij přihotowachu. Tam přeloži Warichius Martina Lutherowy katechizm do hornjoserbskeje rěče a wuda knižku w lěće 1595. Je to scyła přenja hornjoserbska čišćana kniha; přenju delnjoserbsku znajemy z lěta 1574 – Albina Mollerowy přeložk katechizma ze spěwarskimi. Po všem zdaću bě zajim za hornjoserbski přeložk chětro wulki, dokelž hižo dwě lěće pozdžišo druhi nakład wuńdže.

Po Druhej swětowej wójnje njeje znate było, hač scyła hišće eksemplary tuteho Warichiusoweho přeložka eksistuja, doniž njeje w lěće 1972 knjeni Christiane Kind-Doerne z Göttingena přez swoje sledženja k serbskemu knihičičej w Budyšinje mjez 16. a 18 lětstotkom dwaj eksemplary namakala: přeni z lěta 1595 we Wolfenbüttelskej bibliotece wójwody Awgusta a druhi z lěta 1597 w bibliotece Šwikawskeje radneje šule. Tutej běštej hač dotal jeničkej dopokazanej eksemplary přenjeho hornjoserbskeho čišća.

Nětko je so Serbskej centralnej bibliotece w Serbskim instituču w Budyšinje poradžiło, z priwatneho wobsydstwa wudaće z lěta 1597 kupić. Při tym jedna so wo po-

prawom znaty eksemplar, kiž je hižo w lěće 1923 slawist Karl H. Meyer w swojej ediciji wo hornjoserbskim katechizmje Warichiusa wopisał. Su tam titulne a štyri dalše łopjena rukopisnje wudospołnjene. Tekst je kompletny.

Hdyž sym knižku přeni raz w ruce džeržala (běše to za mnje jara hnucy wokomik), sym wědžala, zwotkel wona pochadža. Małki zapisk „PB 1“ mi to přeradži. Je to mjenujcy knižka ze zběrki Łućanskeho fararja Ponicha (1761–1826). Bohačesć Bjedrich Ponich je pilnje rukopisy a wosebje tež skoro wšitke serbske čišćane knihi zběrał a tak w běhu lět bohato serbsku knihownju natwarił, na kóncu z wjace hač 70 zwjazkami, w kotrychž su zdžela wjacore titule hromadže wjazane byli. Njewěmy hač dotal, hač je snano Ponich sam pobrachowace strony wudospołnił abo hač so to pozdžišo sta. Po Ponichowej smjerći kupi Handrij Lubjenski, duchowny při Michałskej wosadze w Budyšinje, zběrku za tři tolerje za Lipsčanske Serbske předarske towarstwo, hdžež hižo serbska knihownja za studentow eksistowaše, a chcyše ju do Lipska póstać. Handrij Zejler, tehdy student w Lipsku, pak wo to prošese, zo bychu knihi w Budyšinje wostali, dokelž so boješe, zo so w Lipsku zhubja. Próstwa so přiwza a knihownja zaměstni so w sakristiji Budyskeje Michałskeje cyrkwe jako Ponichowa knihownja. Někak 100 lět je knižna zběrka w Budyšinje wostała, doniž so kónc 1920tych lět tola

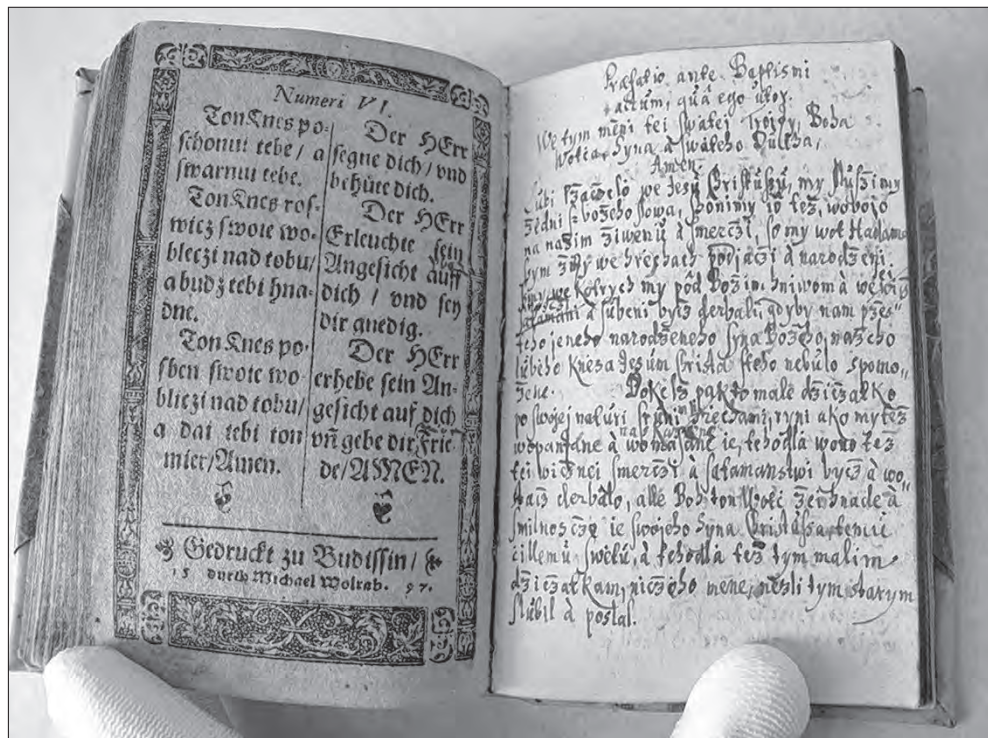
do Lipsčanskeho domu Sorabije njeprěweje.

Po Druhej swětowej wójnje zhubi Sorabija přez wuswojenje swój dom. Sowjetske trofejowe brigady sčazachu džele biblioteki. Ale što so ze zbytkom wobstatka sta, wosta njejasne. Wěmy z dochodowych knihow, zo je Serbska centralna biblioteka w lětomaj 1957 a 1961 někak 20 starych čišćow z Lipsčanskeho antikwariata nakupiła. Tež w poslednich lětach so nam poradži, jednotliwe knihi Ponichoweje biblioteki dóstać. Překwapjenka běše, zo je wědomostny sobudželaćer Serbskeho instituta eksemplar „Stoteho Schaz-Kaschczika Tych Božich Džeczi“ z lěta 1737 w Lipsku na čaporowych wikach namakal a za našu biblioteku kupił.

W našim eksemplary Warichiusoweho katechizma je 21 stronow rukopisnych zapiskow. Su to hłownje kěrlušce pod nadpisom „Allerhand Schöne Gebätlein ins wendische übersetzt“. Korla Wyrgač, posledni serbski farar w Nosaćicach, wopisa tute rukopisy hižo 1907 w Časopisu Maćicy Serbskeje.

Z našej „najnowšej“ knihu mamy čisło 1 Ponichoweje zběrki, přeni hornjoserbski čišć w druhim wudaću. Smy jara džakowni, zo je so nam poradžiło, ju do našich wobstatkow dóstać. Přichodny nadawk nětko je, knihu digitalizować a digitalizowane strony w online katalogu Serbskeje centralneje biblioteki wozjewić.

Hanaróža Šafatowa

Z Ponichoweje knihownje pochadzacy eksemplar Warichiusoweho katechizma z lěta 1597. Čišćane strony tuteje knihi, kiž je so nětko do Budyšina nawróćila, su rukopisnje wudospołnjene.

Foće: Serbska centralna biblioteka

Příklady historiskeje pohrjebneje kultury wuchowane

Jutrowničku powjětšene wopomnišćo serbskich narownych kamjenjow w Rownom poswjećili

Nutrna modlitwa zjednoćeše přítomnych jutrowničku rano na nutrnosti k wopominanju horjestaća Jezusa Chrystusa. Na Rownjanskim pohrjebnišću poswjećichu 50 wuchowanych a restawrowanych narownych kamjenjow z časa wot 1873 do 1919.

„Stejimy tu před narownymi kamjenjemi našich prjedownikow. Nowe serbske wopomnišćo z wulkej hódnotu je nastalo. Přetož nihdže we Łužicy, nihdže na swěće nimamy tak wjele zachowanych serbskich narownych kamjenjow z 19. a spočatka 20. lětstotka. To je městno dopominanja na naše serbske stawizny“, podšmórny Jadwiga Malinkowa, wot léta 2014 fararka Slepjanskeje wosady. „Spominajo na nanow, maćerje a džeći, kiž před nami tu běchu, wuwědomimy sej naše korjenje. Tehodla je tute městno tak wažne za Rowno: Nowe korjenje nastanu, z kotrychž móže nowa nadžija schadžeć.“ Zhromadnje z wjele wobdžělnikami modleše so fararka za nowe wopomnišćo a za ludźi, kiž sem přichadžeja a pohrjebnišćo wopytaju.

Narowne kamjenje stareho Rownjanskeho pohrjebnišća ležachu wjele lět w lěsu. Nimale nihtó je kedžbu njeměješe. Historikar Pětš Milan Jahn, z Rownom jako ródnej wsu jeho maćerje zwjazany, wot léta 1982 tute narowne kamjenje registrowaše. Fotograf Jürgen Maćij z Budyšina je wot léta 1985 fotografowaše. „Wone su příklady serbskeje pohrjebneje kultury, swědča wo ludowej wěry a ludowej pobožnosti. Tutón poklad je jónkrótny we Łužicy“, wuzběhny Matthias Jainsch, kiž je wot 1999 Rownjan a wot 2016 wjesny předstejićer.

Z dwanaće wubraných narownych kamjenjow nasta w léće 2011 małe wopomnišćo, kotrež tehdy tehorunja na jutrownej rańšej nutrnosti poswjećichu. Połsta dalších wuchowanych serbskich narownych kamjenjow wosta při firmje Herbig w Derbnje skladowane. „Tež tute pomniki so nětko restawrowachu“, praji wjesny předstejićer. Džak srědkam brunicoweho koncerna LEAG, založbje nalutowarnje Hornja Łužica-Delnja Šleska, založbje „Přichod w Slepom, Rownom a Mulkecach“ a spěchowanskemu programej Leader Europejskeje unije so poradži, wobnowjenje tutych 50 narownych kamjenjow financować.

Wobstajnu podpěru dósta wjesna rada Rowno wot krajneho zarjada za pomnikoškit a wot sobudžělaćerki Budyskeho Serbskeho instituta Trudle Malinkoweje. Wjesna rada Rowno prošeše ju 2009 wo podpěru. Wědomostnica, kotraž so hižo léta z registrowanjom a ze stawiznami serbskich pomnikow zaběra, dokumentowaše a zapisowaše wšitke dohromady 62 Rownjanskich serbskich narownych kamje-

Wjesny předstejićer Matthias Jainsch raduje so nad nastatym wopomnišćom serbskich narownych kamjenjow na Rownjanskim pohrjebnišću.

Fota: Andreas Kirschke

njow. Za přenje serbske wopomnišćo na Rownjanskim pohrjebnišću napisa 2011 tekst za informacisku taflu. Wo starym Rownjanskim pohrjebnišću a wo wšěch tu zachowanych serbskich narownych kamjenjach wuda knihu, kiž samsne léto w Budyškim nakładnistwje Lusatia wuńdže.

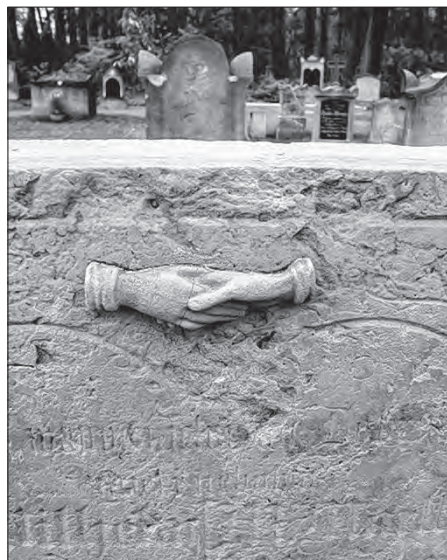
„Historiske narowne kamjenje chcychmy tak originalnje kaž móžno zachować. Wobškodženja so njewuporjedžachu“, praji Matthias Jainsch. „Móžachmy pak małe detaile kaž nasadźene křiže, postawy jandželkow, plastiki zawdatych rukow a napisy restawrować.“ Wjele narownych kamjenjow dopomina na džeći, kiž na tehdyše chorosće zahe zemrěchu. „Někotre džeći wumrěchu hižo mało dnjow po narodženju. To su hnujace, bolostne wosudy. Ale z narownych kamjenjow wuchadźa tež

kruta wěra wobydlerjow, jich dowěra do Boha a zwjazanosć ze swojej serbskej maćernej rěču.“

Z restawraciju serbskich narownych kamjenjow, tak podšmórny Matthias Jainsch, spjelnjachu Rownjanscy wjesni radzićeljo slubjenja svojim wobydlerjam, Slepjanskej gmejnje a wosadze kaž tež serbskemu ludej. „Mamy hišće někotre škleńčane platy a fragmenty, kiž chcemy w přichodze w informaciskich kašćikach wustajeć. W jednym kašćiku chcemy tež stawizny Rownjanskeho pohrjebnišća dokumentować.“

Rownjanska wjesna rada, tak wuzběhny Matthias Jainsch, stara so nětko wo hladanje dohromady 62 wuchowanych serbskich narownych kamjenjow. Za přichod chce wjesna rada hišće rozrisanje namakać.

Andreas Kirschke

Zawdatej ruce na narownym kamjenju – symbol zwjazanosće přez smjerć

Narowny pomnik za Madlenu Krautzowu (1849–1905)

„Po horach a dołach žiwjenja“

Serbske ewangelske kónc tydženja 2019 so w Hainewalde pola Žitawy wotměło

Wobdźělnicy na lětušim Serbskim ewangelskim kóncu tydženja w Hainewalde

Fota: K. Meyerowa

Štwórtk po jutrach bě skónčnje zaso tak daloko. Podach so z mojimi dźěćimi při najrjeńšim wjedrje do Žitawskich horin, do Hainewalde. Hižo třeci raz wotměwaše so tu Serbski ewangelski kónc tydženja. Hakle loni nazymu běchmy sej tam došli. Dźěći běchu hižo cyle cypkkojte, dokelž myslachu na tamniše wodowe hrajkanišćo a na kopańcu z druhimi dźěćimi. Tež ja běch dobre mysle a wjeselach so na dobrou serbsku zhromadnosć. W nazymje smy tam zhromadnje rozsudžili, zo přesunjemy naše lětnje zetkanje na kónc tydženja po jutrach. Tutón termin so wjetšinje lěpje hodźi. Na přeće dźěći podlěšichmy zeńdženje wo jedyn dzeń a tuž přewjedže so lětuši Serbski ewangelski kónc tydženja wot štwórtka, 25. apryla, hač do njedzele, 28. apryla.

Jako běchmy sej do Hainewalde došli, započachu dźěći hnydom wulku zahrodu

wokoło doma přeslědźić. Nimo rjaneho wodowego hrajkanišća a městna za kopańcu, su tam tež zwěrjata, dyrdomdejske hrajkanišćo w lěsu a městno za wolejbul. My dorosćeni dachmy sej w slónčku na ławce sedžo slódnny tykanc zesłodžeć. Pozdžišo, jako bě wjetšina wobdźělnikow došla, hrajachmy wonka žortne hry za zeznace. Wěmy nětko na přikład, zo wobdźělichu so na tutym kóncu tydženja ludžo z črijowej wulkosću 18 do 47. Dohromady běchmy 19 dorosćenych a 22 dźěći. Wjetšina přińdžeše z Hornjeje a Delnjeje Łužicy. Někotre swójby mějachu pak tež dlěši puć a přijědzechu ze Šwikawy, z Mosbacha a my z Münstera.

Po wječeri předstaji nam fararka Jadwiga Malinkowa, kotraž je tutón kónc tydženja přihotowała, našu temu: „Po horach a dołach žiwjenja“. Kaž čerwjena nitka čehnješe so tuta tema přez wšitke dny.

Jako přenje pruwowachmy naše geografiske znajomosće wo horach a dołach. Dźěći mějachu při tym wjele wjesela a wědźachu tež wjele wotmołwow.

Pjatk dopołdnja rozestajachu so dorosćeni potom z wažnymi horami w žiwjenju Mójzasa. Tak zhonichmy, zo maja hory w bibliji wulki wuznam, přetož wjele wažnych podawkow wotmě so na abo při jednej horje. Sobotu rozprawješe nam Lubina Malinkowa wo Ochranowskich žiwjenjoběhach. W jednym z nich wopisuje awtor, kak je Bóh jeho přez žiwjenje wjedł. W skupinach rozmołwachmy so potom wo tym, kak bychmy džensa tajki žiwjenjoběh pisali.

Tež dźěći rozestajachu so z temu. Lorenec Jankowsky je paralelnje k programej za dorosćenych jara rjany džěćacy program přewjedł. Tam zaběrachu so z wosobami, kotraž dźěćom w žiwjenju pomhaja a jich podpěraja. Zhromadnje paslichu k temu jednu wulku scěnowinu-husańcu. Na druhi dzeń čitachu 23. psalm a wotkrywachu jeho wobsah w prirodze. Při tym pomhachu přeco wulke dźěći maškim. Tak nasta mjez nimi dobra zhromadnosć. Na kóncu dóstachu dźěći bančik, kiž dopomina jich na zwjazanosć z Jezusom.

Wězo dyrbjachmy našu temu tež praktisce nazhonić. Elena Quarzowa a jeje syn Damian předstajitaj nam bojowy sport taekwondo. To bě jara zajimawe. Štadž chcyše, móžeše so potom w někotrych technikach wuspytać. Njemyslach sej, zo je to tak napinace, ale činješe mi tež wulke wjeselo. W dołach našeho žiwjenja móže nam snano tajki sport z pomocu być.

Pjatk popołdnju podachmy so potom na pućowanje do Žitawskich horin. Běžachmy rjane koło w tak mjenowanych „Mühlsteinbrüche“. Slóncó swěćeše z módreho njebja a bě ćopło kaž w lěću. Dźěći smala- →

Wochlódženje w Kneippowym basenku

Rjenje so po nalětnjej prirodze pućowaše.

⇒ chu po puću doprědk a lězechu přeco zaso na skały. Woni mějachu při tym jara wulke wjeselo. Mi jako maćeri je so jara derje lubiło, zo cyle samozrozumliwje dorosćeni na džěci w jich bliskosci kedźbowachu a jim pomhachu, hdyž bě trjeba. Wšitcy zhomadnje krosnowachmy na horu „Carolafelsen“. Z jeje wjerška mějachmy přewšo krasny wuhlad na jónkrótnu krajinu. Na kóncu pućowanja wjedžeše naš puć nimo Kneippoweho basenka. Tam chłódzachmy sej wězo naše mučne nohi. Z nowej energiju nóžkowachmy hišće hač do bliskeho hosćenca a popřachmy sej lód.

Tež sobotu popoćdnju podachmy so na pućowanje. Tutón raz bězachmy při pomróčenym njebu na „Spitzberg“. Tež wot tuteho wjerška mějachmy rjany wuhlad. Naš cil ležeše pak na druhim boku hory, tamniše léčne sankowanišćo. To bě radosć wulka, nic jenož pola džěci. Wšitcy smalachmy ze sankami horu dele a někotři běchu woprawdže jara spěšni. Wutrobný džak Serbskemu ewangelskemu towarstwu, kotřež je tute wjeselo financiłnje podpěrało.

Nětko sym skoro wšitke wjerški kónca tydženja naličila. Za mnje pak leži wosebitosć tutych dnjow tež w małkich, nje-

napadnych wokomikach. To je na přikład tuta dobra zhomadnosć, hdžež so kóždy přiwwa kaž wón je. To su tež dobre rozmołwy, kiž mějachmy za blidom abo na pućowanjach a kotřež su mi nastork do dalšeho přemyslowanja. To su wokomiki, hdyž slyšu moje džěci z druhimi džěćimi

Zmužići krosnowarjo na skalach w Žitawskich horinach

serbsce rěčec. A to su tež wječory, hdžež sedzachmy hromadže a zaspěwachmy sej serbske kěrlušy a ludowe spěwy. Tuž chcu so hišće raz wutrobnje Jadwize Malinkowej a Janinje Krygarowej za organizowanje tuteho kónca tydženja džakować.

Njedzelu wopytachmy wšitcy zhomadnje swójbne kemše w Spitzkunnorsdorfje. Robert Malink tute swjećeše a počahowaše so w swojim předowanju zaso na našu temu „Po horach a dołach žiwjenja“. Wón zapleće do němskich kemšow tež někotre serbske wobrotky. Po tym nawróćichmy so do Hainewalde, zo bychmy pakowali a kónc tydženja wuhódnoćili. Wšitcy běchmy sej přezjedni, zo běchu to rjane, poradžene dny. Tuž rozzhnowachmy so na zasowidženje w přichodnym léće. Ze serbskimi začišćemi napjeljeni podachmy so potom na puć domoj a hdys a hdys klinčeše hišće zady w awće „Halelu, halelu, halelu, haleluja! Chwalće Knjeza!“

Štóž je nětko wćipny a chce rady raz sam pódla być, teho chcu wutrobnje přeprosyc na kłětuše Serbske ewangelske kónc tydženja, kotřež přewjedže so wot štwórtka, 16., do njedzele, 19. apryla 2020. *Katja Meyerowa*

Zabyty pomnik we Wulkich Zdžarach

Składnostnje 100. róčnicy kónca Přenjeje swětowej wójny předstajichu so loni w Pomhaj Bóh dwurěčne wojske pomniki w ewangelskej Hornjej Łužicy. We wjele gmejnach a wosadach chcychu we wobłuku pomnikow zdobom tež na swójsku serbskosć pokazać. Dotal njewobkedźbowany w literaturje bě při tym wojski pomnik při kěrchowskej muri we Wulkich Zdžarach. W běhu swojich slědženjow wo lužiskich wojskich pomnikach storčich na stary wobraz tuteho pomnika z 1920tych lět, hdžež bě nimo němskeho napisu „Unseren Gefallenen“ jasnje widjeć, zo steješe tehdy na tamnym boku w samsnej wulkosci „Našim padnjnym“.

Z tutej wědu wujasni so tež džzensniša asymetrija při pomniku. Dotal njeje jasne, hdy so serbski napis zhubi – a z kotrych přičin. Tež naprašowanja na městnje ničo njewujasnuje. Tuž njewěmy, hač bu napis wotpohladnje wotstronjeny abo hač snadž z twarskich přičin wotpadny. Zo wobmjek při kěrchowskej muri wěćnje njedzerži, móžemy džensa hišće derje widjeć.

Zdžarowski pomnik běše z rěčnopolitiskeho wida wosebitosćka w tehdy do Pruskeje słušacym džělu Hornjeje Łužicy. Jedna so wo jedyn z jenož třoch dwurěčnych wojskich pomnikow w pruskich kónčinach a wo scyła jenički z runohódnym serbskim napisom. Pomnik bu w léće 1925 po-

swjećený, potajkim w času, hdyž přičahnychu do něhdy dospołnje serbskeje wosady dla bliskeje brunicoweje jamy syły cuzych – potajkim němskich – džělaćerjow. Zdobom mějachu Wulke Zdžary a wosebje susodna Bukojna aktiwne serbske zhomadźenstwo a serbske towarstwo z wjace hač sto čłonami. Wosada wokoło fararja Šofty rozsudži so tuž prawdžepodobnje jara wědomje za tute, za pruske poměry jara njewšědne, znamjo serbskosće. Rjenje by było, bychuli serbski napis w běhu nuznje trěbneje restawracije kěrchowskej murje a pomnika znowa pripravili – jako widžomne znamjo serbskich stawiznow Wulkich Zdžarow. *Julian Nyča*

Zdžarowski pomnik w originalnym stawje ze serbskim napisom na prawym boku. Rysowanku namaka farar n. w. Dietmar Neß we wosadnym archiwje. Wona je dotal najlěpši znaty wobraz dwurěčneho pomnika (nalěwo). Foto pokaza džzensniši staw Zdžarowskeho pomnika, kiž je bjez serbskeho napisu.

Repro: wosada Wulke Zdžary, foto: Julian Nyča

Delnjoserbske kemše

Delnjoserbske kemše jutrownu pónđzelu w Picnju je lětsa dožiwiło 59 kemšerjow. Předował je farar Ingolf Kšenka z Janšojc. Wužiwał je so při tym dalši nowy, tónkróć běły pultowy parament z delnjoserbskim wušiwanjom: „Kristus jo górzej stanul“. Wjacore žony a holcy su so na kemšach w serbskej cyrkwinskej drasće wobdźělili.

Foto: Werner Měškank

Žalujomy wó klimowego putnikowarja

Joachim Lenz

Foto: Pilgerbasis

Łoni su klima-putnikowarje ducy byli w Nimskej, wót Bonna do Katowic. Jich cil jo była swětowa klimowa konference „COP 24“, a tak su wóni teke pó serbskej Łužicy ducy byli. Jaden wót nich jo był Joachim Lenz, katolski kšesćijan z marburgskich stron. Wón jo pódla był na putnikowanju wót Radeberga do Janšojc. Spóznała som togo sympatiskego muskego w Rownem, žož som z putnikowarjami dożywiła serbski wjacork na Njepilic dwórje. Gano som dostała tužnu powěsć, až Joachim Lenz jo wumřel, jano 61 lět stary. Jogo žywjenje jo namakało namócnny kónc. Drugi žeń jatš jo jogo něcht zaštapil w Mnichowje. Lenz jo tam póbył w młodowni. Wón jo se měšał do konflikta mjazy dwěma muskima – jaden z Francojskeje, drugi z Barlinja – a jo kšět wurownaš. Jaden wót njeju jo šegnul hapu a jo zaštapil Joachima Lenza. Zakopowanje jo było kónc apryla we jsy Wolfgruben pla Marburga. Žalujomy wó jadnogo psijašela a žycimy jogo nejbližym měř. **Stefanie Krawcojc**

Slepjanske kulturne lěčo zahajene

Z lóštnymi serbskimi a mjezynarodnymi melodijemi witaše skupina Kula Bula sobotu, 18. meje, na zahradu Slepjanskeje fary. Něhdže 70 připošucharjow wšech generacijow bě přeprošenje Slepjanskeje wosady scěhowało a dožiwi wokřewjacy wječork mjez folkloru a swingom pod hotym njebjom. Koncert bě wobstatk Slepjanskeho kulturneho lěča, noweho rjada, z kotrymž chce Slepjanska wosada kulturu

a wěru zwjazac a ludži hromadže wjesć. Dalši koncert, wustajeńca a filmowe wječorki su w běhu lěča planowane. Hižo pjatk nawječor bu w Slepjanskej cyrkwi wustajeńca Heidelbergsekeje wuměłce Judith Wetzka wotewrjena. Molerka je k židowstwu přestupila a so w swojim tworjenju hluboko z nabožnymi temami rozestaja.

Lubina Malinkowa

Skupina Kula Bula hraješe k zahajenju kulturneho lěča Slepjanskeje wosady.

Foto: Lubina Malinkowa

Delnjolužiscy křižerjo

22. jutrowne jěchanje dožiwi ewangelska wosada Cerkwica w Blótach lětsa jutrownu njedzelu. Wot jutrowneho naložka křižerjow w Hornjej Łužicy so chětro rozezna, wšako smědža w Cerkwicy tež žony a holcy sobu jěchać. A wone to rady wužiwaja: Jich je w zašłych lětach samo stajnje wjacore hač muži.

Na plakatach a we wokolnych wsach wosady, hđžež procesion na chwilu zastanje, so wobdylerjam kaž tež turistam naložk jako serbski předstaji. Tu bydla tež hišće jednotliwcy, kotřiž serbsce móža. Wot křižerjow samych pak bohužel ani słowčka ani kěrluš a w serbskej rěči njestyšiš.

Werner Měškank

Lětuši křižerski procesion jutrowničku w Radyńcu w blótowskej wosadze Cerkwica

Foto: Werner Měškank

Serbska přédarska konferenca w Dešnje

K sedmemu razej zeždže so Serbska přédarska konferenca, a to w Dešnje, potajkim we wosadze, hdžež bě Bogumił Šwjela přez lětdžesatki skutkował. Džeń so zahaji z nutrnošću w cyrkwi, na kotrejž so přeni króć nowopřeloženy kěrluš „Słyńco wšeje pšawdosci“ spěwaše. Hartmut Leipner postrowi duchownych z Hornjeje a Delnjeje Łužicy jako předsyda Spěchowanskeho towaristwa za serbsku rěc w cerkwi. Přizamkny so małe wjedženje po cyrkwi z fararku Köhlerowej. Na wuradžowanju wuhódnočichu so podawki a projekty zařidženeho časa. Rěčeše so mjez druhim wo tym, kotru šansu ma rěčna imersija z Witaj-projektom abo ze serbskim cyrkwiniskim džěłom. Woboje widžeše so skerje skeptisce, hdyž njeje došć zahoritych serbsce rěčacych sobudžěłačerjow. Pozitiwnje wuzběhny so kubłanje lektorow w nowembrje 2018, dokołž běchu wšelacy wobdžělnicy po kubłanju serbsku rěc samostatnje při kemšacych čitanjach nałožowali. Rozjimaše so tež poměr mjez přédowanskim nadawkom fararjow a kulturnym skutko-

Na Serbskej přédarskej konferency 21. meje w delnołužiskim Dešnje wobdžělichu so duchowni (wotlěwa): Ingolf Kšenka z Janšojc, Christoph Rummel z Hodźija, Jan Malink z Budyšina, Katharina Köhlerowa z Dešna, dr. Robert Malink z Rakec, Jadwiga Malinkowa ze Slepoho, Thomas Haenchen z Buकेc a Daniel Jordanov z Klětna. Foto: wosada Dešno

wanjom cyrkwyje. Na kóncu dojednachu so wobdžělnicy na dalewjedženje zetkanja w lětnym turnusu. 2020 ma so konferenca w Rakecach zeńć. **Jan Malink**

Filmowy wječork wo serbskich zarjadowanjach

Na wosadnym wječorku pjatk, 10. meje, na Michatskej farje w Budyšinje pokaza Handrij Wirth z Njeswačidła widejowe filmy wo serbskich zarjadowanjach poslednich lět. W běhu wjac hač połdra hodžiny widžachu přihladowarjo sceny ze zašěju cyrkwinскеju dnjow w delnołu-

žiskim Tšupcu a Hodźiju, z dworoweho swjedženja lěta 2017 we Wuježku a z poslednjeju hłowneju zhromadžiznow Serbskeho ewangelskeho towarstwa w Budestecach a Rakecach.

Hižo wot lěta 1993 zhotowja Handrij Wirth, zdžěla zhromadnje z Měrcinom

Panachom z Łomska, filmy wo serbskich zarjadowanjach. Wone dokumentuja cyrkwinске žiwjenje ewangelskich Serbow Hornjeje Łužicy w minjenym bėrtlk lětstotku. Filmy składuja so w archiwje Serbskeje superintendentury w Budyšinje.

Měrcin Wirth

Spěwny wječork Bjesadow z Hodźija a Rakec

Běše to nětk hižo štwórty abo pjaty raz, zo stej so Hodžijska a Rakečanska Bjesada k zhromadnym spěwanju zetkałoj? Na započatku wječora na Rakečanskej farskej zahrodze wjedžeše tute prašenje k diskusi. Ale skónčnje bě najwažniše, zo móžachu wšitcy rjane nalětnje wjedro za zhromadne spěwanje a bjesadu wužić. Z wjedrom mějachmy 17. meje wulke zbožo. Cyły tydžeń bě deščikojty a zymny, ale pjatk běše rjane wjedro. Tak móžeše so nimalo 20 spěwarjow a džewjeć hudźbnikow pozawnoweho chóra Rakečanskeje wosady wonka na zahrodze zetkać a so nimo serbskeje hudźby tež nad čerstwym powětrom wjeselić.

„Wjesele džensa“, spěw kotryž jako přeni zaklinča, hodži so jako hesło za zetkanja Bjesadow. Nimalo tři hodžiny spěwachu čłonojo Bjesadow a druzy hosćo potom serbske kěrlušy a znate ludowe spěwy. A tež za rozmołwu běše w přestaw-

ce z małej swačinu chwile došć. Połojcu časa wobdžělichu so dujerjo, doniž njedyrbjachu so na swoje tydženske zwučowanje podać, zo bychu přichodne swjedženske kemše přihotowali. Na zbožo bě Měrcin Krawc z Wownjowa swoju gitaru sobu přinješt. Tak njetrjebachu spěwarjo hač do kónca wječorka hudźbny přewod parować.

Hač běše to nětk štwórty abo pjaty zhromadny spěwanski wječork, rjana mała tradicija je so mjeztym wuwila. Móžemy so hižo na klětuše zetkanje w Hodźiju wjeselić. Džak słuša wšitkim, kiž pomhachu wječork přihotować a přewjesć – kaž Ronny Weiss, kotryž ławki a blida přiwjeze, Annemarie Simon, kotraž so wo swačinu postara, abo farar Robert Malink a jeho swójba, wosebjy synaj, kiž wzdaštaj so na tutym popołdnju zahrody jaku koparske sportnišćo. A wězo džakujemy so tež Rakečanskim dujerjam a Měrcinje Krawcej.

Günter Holder

Spěwny wječork Bjesadow na Rakečanskej farskej zahrodze Foto: Robert Malink

Tafla při farje a pomnik před cyrkwju

Na serbskich slědach po Budyskej Michalskej wosadže (6)

W léce 1619 založi město Budyšin Michałsku wosadu za ewangelskich Serbow wokolnych wsow. Hač do léta 1836 bě cyrkwinske žiwjenje w njej rzyz serbske, z teho časa je dwurěčne. Składnostnje létušeho 400lětneho wosadneho jubileja chcemy so rozhladować za serbskimi slědami w Michalskej cyrkwi a wosadže.

Tafla při farje

W přitwarku před zachodom Michalskeje fary je nad chěžnymi durjemi zamurjowana tafla z pěskowca, do kotrejež je w rjanych filigranych pismikach zadypany a čornje wumolowany napis: „Pšches Božu Miłosz / Pšches Dobru Woschnosz / Pšches Sserbow Lubosz / 1802.“

W tutym léce natwarichu na nastork Michalskeho diakona Handrija Kaplerja na Serbskim kěrchowje dwójny dom, wobstejacy z diakonata a cyrkwinskeje šule. K městej pokazowacy džěl domu bě sydło diakona, k Sprjewi pokazowacy džěl pak služeše jako cyrkwinska šula Michalskeje wosady. Kóždy dom měješe swój separatny zachod wot Serbskeho kěrchowa sem. Srjedza nad chěžnymaj durjomaj bě tafla zasadžena. Wo serbski napis na nju postaraloj drje běštaj so tehdyšej wosadnej duchownaj, farar Michał Hilbjenc a diakon Handrij Kapler, wobaj zaslužbnaj Serbaj, kotraž staj 1813 nowu saksku agendu do serbsčiny přeložiloj.

W poslednich dnjach Druheje swětoweje wójny so dwójny dom dospołnje zniči. Po swědčenju fararja Rudolfa Langi běchu tehdy Němcy wšitke domy na Serbskim kěrchowje wotpalili, zo njebychu so sowjetscy

Wobnowjena napismowa tafla w přitwarku nad zachodom do Michalskeje fary

Fóce: Trudla Malinkowa

wojacy w nich chować móhli. Po wójnje dom hač do léta 1951 w starych murjach zaso wutwarichu, při čimž dósta nowe rozrjadowanje. W přizemju zaměstnichu so rumnosće za wosadu, w hornimaj poschodomaj pak bydleni za fararjow. Při tym přesadžichu taflu na njenapadne městno wonka na pobočnej muri přitwarka před zachodom.

W léce 2002 da Serbske ewangelske towarstwo taflu wobnowić. Běše to w dwójnym jubilejnym léce, jako woswjeći město Budyšin swoje tysačlětne wobstaće a jako bě tafla runje 200 lět stara. Wobnowjenje wuwjedže Budyski kamjenječesar Uwe Konjen. Wjetši džěl za to trěbných pjenježnych srědkow nahromadži so z darow Serbow, čemuž Michalska wosada přinošk přida. Wobnowjena tafla zasadži so do škitaceho přitwarka nad chěžnymi durjemi njedaloko swojeho přenjeho městna. Ze swjatočnosću we wobtuku 56. serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja so 9. junija 2002 zaso zjawnosći přepoda.

Michalska tafla z léta 1802 ma wysoku kulturnostawiznisku hódnotu. Dalokož do tal znate, je wona scyła najstarša tafla z rzyz serbskim napisom nic jenož w Budyšinje, ale po wšěch Serbach.

Pomnik před cyrkwju

Při wonkownej muri Michalskeje cyrkweje stej we wuchodnej niši wołtarnišča wot różow wobdaty pomnik ze zornowca. Na dwuschodženkowym spódku pozběhuje so stela z nakónčkowanim hornim wotzamknjenjom, do kotrejež přednjeje strony je zadypany kříž a nad nim napis: „SWĚRNÝM

/ PRÓCOWARJAM / WO ROZŠĚRZENJE / BOŽEHO SŁOWA / W SERBSKEJ RĚČI // EWANGELSCY SERBJA / W LUTHEROWYM / LÉCE 1983“. Zboka pomnika poda taflička na cyrkwinej muri wujasnjenje w němskej rěči: „Gedenkstein, / gewidmet all jenen, / die für die Verbreitung / von Gottes Wort / in sorbischer Sprache wirkten, / errichtet von den / evangelischen Sorben / im Lutherjahr 1983“.

Pomjatny kamjen postajichu w Lutherowym léce 1983, kotrež so skladnostnje 500. narodnin reformatora po wšěm kraju swječeše, ewangelscy Serbja na nastork wědomostnika a spisowacela Pětra Malinka. Stworil bě jón Budyski kamjenječesar Gottfried Hase. Na swjatočnym wotkryću we wobtuku 37. serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja njedzela, 26. junija 1983, přednjeje serbski superintendent Siegfried Albert mjena zaslužbných Serbow ze wšelakich dobow a rozdžělných kónčin Łužicy. Zastupjerjo wotpowědných wosadow kładžechu při tym kwětki před pomnik. W napisu njejewi so geografiske abo konfesionelne wobmjezowanje, tak zo je pomnik wšitkim ewangelskim kaž katolskim prócowarjam wěnowany, kotřiž w běhu lětstotkow Serbam w Hornjej a Delnej Łužicy Bože słowo w maćernej rěči posrědkowachu.

Pomnik steješe přenjojtnje w sewjerowuchodnej niši Michalskeje cyrkweje. Při jeje wobnowjenju w léce 2007 jón na iniciatiwu fararja Jana Malinka na nětčiše městno přestajichu a zdobom němsku wujasnjowansku taflu na cyrkwinej muri připrawichu.

Trudla Malinkowa

Pomnik připowědžerjam Božeho słowa w serbskej rěči před Michalskej cyrkwju

Wobdźělnikam serbskeho cyrkwinskeho dnja w Budyšinje

Sakski biskop dr. Rentsing přijědže na cyrkwinski džen. Foto: saksa krajna cyrkej

Lube sotry a lubi bratřa, lětsa swjeći Michałska wosada w Budyšinje 400 lětny jubilej swjeho wobstaća. Hač do lěta 1836 bě cyrkwinske žiwjenje w njej rzy serbske. Składostnje tuteho jubileja smy so za to rozsudžili, w tutej wosadze lětuši serbski cyrkwinski džen přewjesć. Zestajili smy pisany program. Za kóždoho je něšto pódla. Tež na dźěci smy dźiwali: Sobotu přewjedže Florian Kaulfürst program a njedzelu swjeći Měrcin Bałcar dźěćace kemše.

Za sobotu je so krajny biskop dr. Rentsing z Drježdžan přizjewił. Na naše přeprašenje je wón hnydom pozitiwnje reagował. Tehodla nadžijamy so tež sobotu na bohate wobdźelenje. Wězo chcemy biskopej tež naše pokłady pokazać – to rěka, zo je naša maćerna rěč we wšěch starobnych skupinach žiwa. Bórže bliži so zaso změna w zastojnstwje Serbskeho superintendenta. Tehodla je nam tutón signal do Drježdžan wažny.

Hač do cyrkwinskeho dnja strowi was
Mato Krygař,
předsyda Serbskeho ewangelskeho
towarstwa

Pokiw parkowacym

Wobdźělnicy cyrkwinskeho dnja móža na parkowanišću firmy Seidler, Wonkowna lawska 16 (Äußere Lauenstraße 16) abo pod Mostom měra na Rybarskej (Fischer-gasse) parkować. Parkowanje na Serbskim kěrchowje (Wendischer Kirchhof) je tež móžne, městna pak su wobmjezowane a přijězd twarskich dźělow dla za awta wobćežny.
Měrcin Wirth

Předstajenje oratorija „Podlěćo“

Składnostnje Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja smědža so wopytowarjo na rědko hratu twórbu serbskich hudźbnych stawiznow wjeselić. Orchester Serbskeho ludoweho ansambla kaž tež chór 1. serbskeje kulturneje brigady předstajitej zhrmadnje oratorij „Podlěćo“ Korle Awgusta Kocora. Pod nawodom cyrkwinohudźbneho direktora Friedemanna Böhme dóstanjetej čělesi podpěru spěwnych solistow Miry Walerych-Szary (alt), Romy Petrick (sopran), Johannes Hochreina (bas) a Mikołaja Jana Walerycha (tenor).

Nas móhło džensa dźiwać, zo wobsteji Zejlerjowy poetiski cyklus „Počasny“ z pjeć dźělow, hdyž dže smy zwučeni na rjadowanje lěta do štyrjoch počasow. Dokelž pak měješe Handrij Zejler jara wjele maćizny, kotrejež nochcyše so wzdać, stwori

wón jednorje lyrisku pěseň na pjaty počas. Podlěćo je dže wony čas, kiž wjazal nalěćo z lěćom, čas rozkčěwa z časom zrawjenja, čas wubudženja přirody z časom žnjow. Jako lubowarjej přirody běše tuta doba Zejlerjej najbliša. Na zakładze jeho słowow spisa Kocor w lěće 1883 hudźbu a nastal wulkotny oratorij, kiž dožiwja tři lěta pozdžišo prapremjeru w Budyskim „Lauec hotelu“ (džensniša póšta).

Pěseň wobsteji z třoch dźělow a je samo najbóle centralny dźěl cytyho cyklusy „Počasny“. Čezko zrozumliwje potajkim, zo so tutón oratorij tak rědko w cyłku spěwa. Tuž njeměli zajimcy šansu skomdźić, sej oratorij w rjanej atmosferje Michałskeje cyrkwy naposkać.

Zastup je darmotny. Prosymy wo pjenježny dar.
Stefan Cuška, SLA

Skazanka

Z tym skazam abonement časopisa Pomhaj Bóh.

mjeno, předmjeno

dróha

PLZ, město/wjes

datum

podpismo

Přepokazam lětnje abonentski pjenjz we wysokosći 8 eurow na konto DE03 8555 0000 1000 0831 67 Serbskeho ewangelskeho towarstwa při wokrjesnej nalutowarni Budyšin (BIC: SOLADES1BAT).

Dam Serbskemu ewangelskemu towarstwu polnomóc, lětnje

_____ eurow wot mojeho konta wotknihować, doniž njeznapřećiwju.

mějicel/ka konta:

IBAN:

BIC:

mjeno banki:

datum

podpismo

Swoju skazanku pósćelće prošu na:

Serbske ewangelske towarstwo, Měrcin Wirth, Priwatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen.

Powěšće

Skladnostnje 85. narodnin Jana Pawola Nagela ze Zlyčina počesćichu jeho člonjo spěchowanskeho towarstwa Zetkanišćo Dom Zejlerja a Smolerja 8. meje při jeho rowje na Łazowskim kěrchowje z kwěćelom w serbskich barbach. 1997 zemřety hudźbnik bě po přewróće předsyda Domowiny, iniciator a předsyda spěchowanskeho towarstwa Zetkanišćo Dom Zejlerja a Smolerja kaž tež sobuzaložer Serbskeho ewangelskeho towarstwa. Foto: Andreas Kirschke

Budyšin. Skupina křesćanow z Münstera a wokoliny wopyta srjedź meje Łužicu. Sobotu, 18. meje, wopyta Michałsku cyrkej, hdžež jej Serbski superintendent Malink stawizny cyrkwy kaž tež žiwjenje Serbow předstaji. Na přednošku a diskusiji w cyrkwi běchu tež wobdźelnicy rjadowniskeho zetkanja abiturneho lětnika 1969 Schilleroweho gymnazija w Budyšinje přitomi. Po zakončacej nutrnosći džěše skupina pod nawodom dušepastyrki Helgi Wemhöner na serbski wječork do „Wjelbika“.

Budyšin. Na swjedženskich kemšach njedźelu, 19. meje, w Budysej Pětrskej cyrkwi rozžohno-

wachu superintendenta Waltsgotta z jeho zastojnstwa. Přizamkny so postrowna hodžina we wosadnym domje. Werner Waltsgott bě wot oktobra 2010 superintendent w Budyšinje, lěta 1. junija so wón na wuměnk poda. Jeho naslědnik budže Tilmann Popp, tuchwilu farar studentskeje wosady w Drježdźanach.

Budestecy. Na tudyšim pohrjebnišću chowachu štwórtk, 23. meje, bywšeho wosadneho fararja Traugotta Langu k poslednjemu wotpočinkej. W starobje 77 lět bě wón 15. meje zemřel. Farar Langa bě 35 lět, wot 1967 hač do 2003, w Budesticach skutkował, spočatnje jako druhi, po smjerći fararja Gottfrieda Rejslerja 1968 jako přeni farar. W tutym zastojnstwje bě wón po lětstotkach přeni farar, kiž serbsku rěč njewobknježeše. Za jeho čas je so tójšto we wosadze twariło, kaž 1969 wosadny dom, 1973 cyrkwina třěcha a 1977 cyrkwina wěža. Zdobom bě něšto lět młodźinski farar Budyskeje eforije. Jako wuměnkar bydleše farar Langa ze swójbu dale w Budesticach.

Dary

W aprylu je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 100 eurow a za Pomhaj Bóh dwójce 100 eurow, dwójce 42 eurow, 25 eurow a 6 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 175 lětami, 19. junija 1844, narodži so w Malečicach pola Wósporka farar **Jan Proft**. Po tym zo bě powołanje blidarja nawuknył a jako tajki w Budyšinje džěla, zastupi do misioniskeho wustawa w Hermannsburgu pola Hannovera. Wottam wupućowa do USA, hdžež dokónči 1871 swoje teologiske studije na seminarije lutherskeje cyrkwy Missouri synody w St. Louis, Missouri. Jako Serba powołaču jeho do nowozaloženeje wosady w serbskim sydlišću Fedor njedaloko Serbina w Texasu, hdžež najprjedy jako wučer a po ordinaciji 3. septembra 1871 tež jako farar skutkowaše. Nimo prawidłownych němskich swječeše tu hdys a hdys tež serbske Bože služby. Proft bě muž praktiskeje powahi a pomhaše ze swójimi blidarskimi kmanosćemi při twarach wjacorych cyrkwow. Hluboko jeho porazy, jako jemu mloda mandželska po porodze mortwego džěsca zemřel. Tehdy wopuši Fedor a zhrmadži sej 1876 w bliskosći nowu wosadu. 1877 ze serbskich kónčin woteńdže a přesydl so jako farar na sewjer Texasa a wottam dale 1879 do stata Missouri. Chorowaty dyrbješe so 1896 na wuměnk podač. 22. decembra samsneho lěta wón w starobje 52 lět w Lincoln, Missouri, zemřel. T.M.

Přeprašujemy

W juniju wusyla so ewangelske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhłosu.

02.06. Exaudi

10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)
09.30 dwurěčne kemše na Šusterec statoku w Trjebjinje (fararka Malinkowa)

09.06. 1. dzeń swjatkow

09.30 dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom w Hodźiju (farar Rummel)
09.30 dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom w Slepom (fararka Malinkowa)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar Rummel)

10.06. 2. dzeń swjatkow

14.00 namša w Turjeju (farař Kšenka)

12.06. srjeda

19.00 Bjesada w Rakecach w farskej bróžni

15.06. sobota

14.00 zahajenje Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja w Budyšinje

16.06. Swjedzeń swjatej Trojicy

10.00 swjedženske kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi, po tym program Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja

23.06. 3. njedźela po Swjatej Trojicy

10.00 dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom we Wulkich Zdžarach (sup. Malink), po tym program Serbskeho domizniskeho dnja

26.06. srjeda

17.00 wopyt Hodžijskeje Bjesady w Njechornju

27.06. štwórtk

18.30 spěwny a čitanski wječork Bukečan-skeje Bjesady w hajnkowni we Wuježku

30.06. 2. njedźela po Swjatej Trojicy

12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar Rummel)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiść: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza mjesačne. Spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dostawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot zapósłancow Zwjazkowneho sejma Němskeje, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma. Lětny abonement plaći 8 eurow.